

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

SPRIEDUMS

LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ

Rīgā 2005. gada 17. oktobrī

lietā Nr. 2005-07-01

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Aivars Endziņš, tiesneši Aija Branta, Romāns Apsītis, Ilma Čepāne, Juris Jelāgins, Gunārs Kūtris un Andrejs Lapse,

pēc Gvido Ivanova konstitucionālās sūdzības,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu, Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu, 17. panta pirmās daļas 11. punktu, 19.² un 28.¹ pantu,

rakstveida procesā 2005. gada 21. septembra tiesas sēdē izskatīja lietu

„Par likuma „Par valsts noslēpumu” 11. panta sestās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam”.

Konstatējošā daļa

1. Latvijas Republikas Saeima (turpmāk – Saeima) 1996. gada 17. oktobrī pieņēma likumu „Par valsts noslēpumu”, un tas stājās spēkā 1997. gada 1. janvārī. Likuma mērķis ir formulēt valsts noslēpuma jēdzienu, noteikt valsts noslēpuma glabāšanas un izmantošanas kārtību, kā arī tā aizsardzību.

Likuma „Par valsts noslēpumu” 9. panta pirmā daļa pieeju valsts noslēpumam atļauj tikai tām personām, kurām saskaņā ar amata (dienesta)

pieņēmumiem vai konkrētu darba (dienesta) uzdevumu ir nepieciešams veikt darbu, kas saistīts ar valsts noslēpuma izmantošanu vai aizsardzību, un kuras saskaņā ar šo likumu saņēmušas speciālas atļaujas.

Likuma 10. panta piektā daļa paredz, ka personu pārbaudi attiecībā uz pieeju ārvalstu, starptautisko organizāciju un to institūciju klasificētai informācijai veic un atļaujas izsniedz Latvijas Republikas nacionālā drošības iestāde (turpmāk – NDI). Personu pārbaudes kārtību un termiņu nosaka Satversmes aizsardzības biroja (turpmāk – SAB) direktors.

Likuma „Par valsts noslēpumu” 11. panta sestā daļa (turpmāk – apstrīdētā norma) noteic, ka SAB direktora lēmums par pieeju ārvalstu, starptautisko organizāciju un to institūciju klasificētajai informācijai ir galīgs un nav pārsūdzams. Apstrīdētā norma likumā „Par valsts noslēpumu” iekļauta ar 2002. gada 31. oktobra grozījumiem un stājās spēkā 2002. gada 5. decembrī.

2. Konstitucionālajā sūdzībā Gvido Ivanovs (turpmāk – iesniedzējs) lūdz izvērtēt, vai apstrīdētā norma, kas aizliedz pārsūdzēt SAB direktora lēmumu, nav pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantu.

Iesniedzējs norāda, ka 2004. gada 6. oktobrī Nacionālo bruņoto spēku (turpmāk – NBS) štāba priekšnieks izdevis rīkojumu Nr. 1206. Ar šo rīkojumu iesniedzējam citastarp uzdots turpināt dienestu bez pieejas NATO klasificētajai informācijai, jo pieeja tai viņam liegta.

Saskaņā ar aizsardzības ministra 2004. gada 30. decembra pavēli Nr. 111-MK iesniedzējs atbrīvots no NBS štāba Administratīvā departamenta priekšnieka amata un norīkots NBS komandiera rīcībā.

Sūdzībā pausts viedoklis, ka, liedzot pārsūdzēt SAB direktora lēmumu, iesniedzējam esot ierobežotas Satversmes 92. pantā noteiktās tiesības uz taisnīgu tiesu.

Iesniedzējs uzskata, ka lēmums par pieeju ārvalstu, starptautisko organizāciju un to institūciju klasificētajai informācijai būtu jāpieņem, ievērojot Administratīvā procesa likuma normas, un – atbilstoši taisnīguma principam – pārbaudāmajai personai, pirms attiecībā uz to tiek pieņemts lēmums par atteikumu izsniegt jebkāda veida pielaidi klasificētajai informācijai, būtu jānodrošina iespēja iepazīties ar pārbaudes materiāliem un izteikt savu viedokli šajā jautājumā.

3. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto normu, – Saeima – atbildes rakstā norāda, ka apstrīdētā norma nav pretrunā ar Satversmes 92. pantu.

Saeima atgādina, ka 1949. gada 4. aprīlī Vašingtonā parakstītā Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībnieku vienošanās par informācijas drošību paredz NATO dalībvalstīm pienākumu noteikt nacionālo drošības iestādi, kas būtu atbildīga par NATO klasificētās informācijas aprites drošību attiecīgajā valstī. Latvijas Republika par šādu iestādi ir noteikusi SAB.

SAB atbildot par starptautiskās klasificētās informācijas aizsardzību un aprites drošību, tādēļ arī pieņemot galīgo lēmumu ar šīs informācijas aizsardzības pasākumiem saistītajos jautājumos. Izlemjot jautājumu par pieeju NATO klasificētajai informācijai un nodrošinot šīs informācijas aprites drošību, SAB vadoties no NATO minimālajos standartos un Latvijas normatīvajos aktos paredzētajiem kritērijiem.

Saeima informē, ka, lemjot par NDI noteikšanu un tās uzdevumiem, Saeimas Aizsardzības un iekšlietu komisija uzklusījusi valsts drošības iestāžu pārstāvjus un citus pieaicinātos ekspertus. Komisija atzinusi, ka būtu nepamatoti no SAB prasīt pilnu atbildību par starptautiskās klasificētās informācijas aprites drošības garantēšanu, neļaujot tam pieņemt galīgo lēmumu ar šīs informācijas aizsardzības pasākumiem saistītajos jautājumos. Komisijas viedokli, pieņemot apstrīdēto normu, atbalstījusi arī Saeima kopumā.

Personas tiesības vērsties tiesā nav absolūtas un var tikt ierobežotas. To vairākkārt atzinusi gan Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk – ECT), gan arī Satversmes tiesa.

Saeima uzsver, ka saskaņā ar likumu „Par valsts noslēpumu” valstij ir ekskluzīvas tiesības uz valsts noslēpuma objektiem un tie ir īpašā valsts aizsardzībā, lai nepieļautu kaitējuma nodarīšanu valsts drošībai. Valsts noslēpuma statuss ir pilnībā attiecināms arī uz NATO, ES, ārvalstu un starptautisko organizāciju un institūciju klasificēto informāciju. Valsts drošības interesēs pieeja valsts noslēpumam netiek garantēta ikvienai personai. Lai persona iegūtu speciālu atļauju pieejai valsts noslēpumam, tai jāatbilst likumā noteiktajām prasībām.

Atsaucoties uz Satversmes tiesas spriedumu lietā Nr. 2002-20-0103, Saeima norāda, ka Satversmes 92. pants garantē personai tiesības taisnīgā tiesā aizsargāt savas tiesības un likumīgās intereses, tomēr minētās tiesības var tikt ierobežotas atbilstoši Satversmes 116. pantam.

4. Tieslietu ministrija norāda, ka saskaņā ar apstrīdēto normu SAB kā NDI pieņem galīgo lēmumu par pieeju NATO klasificētajai informācijai. Šāds regulējums, pamatojoties uz NATO direktīvu Nr. AC/35-D/2000 „Direktīva par personāla drošību”, ietverts likumā un Ministru kabineta 2004. gada 6. aprīļa noteikumos Nr. 238 „Noteikumi par Vienošanas starp Ziemeļatlantijas līguma pusēm par informācijas drošību”.

Ierobežojums, kas liedz pārsūdzēt SAB direktora lēmumu par pieeju klasificētai informācijai, esot samērīgs un neesot pretrunā ar Satversmes 92. pantu.

Ministrija atzīmē, ka Satversmes tiesa lietas Nr. 2002-20-0103 spriedumā norādījusi, ka Satversmes 92. pantā noteiktās tiesības var tikt ierobežotas gadījumos, kas uzskaitīti Satversmes 116. pantā. Proti – šīs tiesības var tikt ierobežotas, lai aizsargātu valsts drošību.

5. Satversmes aizsardzības birojs atbildē Satversmes tiesai norāda, ka, iestājoties NATO, Latvija uzņēmusies saistības aizsargāt NATO ierobežotas pieejamības, konfidenciālo, slepeno un sevišķi slepeno informāciju atbilstoši jau iepriekš noteiktajiem NATO klasificētās informācijas aizsardzības standartiem. Šie standarti paredz NDI noteikšanu katrā dalībvalstī. NDI ir pilnībā atbildīga par to personu iepriekšējo pārbaudi, kuras attiecīgajā valstī saņem pieeju NATO klasificētajai informācijai, atbilstoši visām NATO dalībvalstīm kopējiem un standartizētiem kritērijiem, un to pazemināšana nav pieļaujama. SAB uzsver, ka pieeja jebkurai klasificētai informācijai ir īpaša privilēģija, kuru saņem persona pēc noteikta standarta pārbaudes procedūras veikšanas. Pieeja tiek izsniegta tikai attiecībā uz noteikta veida un apjoma informāciju, kura nepieciešama profesionālo pienākumu veikšanai. Nacionālajos bruņotajos spēkos esot tikai apmēram 500 amatu, kurus ieņemošajām personām nepieciešama pieeja NATO klasificētajai informācijai.

Secinājumu daļa

6. Satversmes 92. panta pirmais teikums noteic, ka „ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā”. Analogas tiesības uz taisnīgu tiesu ir paredzētas ANO Vispārējās cilvēka tiesību deklarācijas 10. pantā, Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 6. pantā un Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 14. pantā.

Satversmes 92. panta pirmajam teikumam ir gan materiāls, gan procesuāls raksturs. Tas nozīmē, ka ikvienam ir tiesības ne tikai uz taisnīgu tiesas procesu, bet arī tiesības uz pieeju tiesai. Kā Satversmes tiesa jau norādījusi, tiesību uz taisnīgu tiesu materiālais un procesuālais aspekts ir nesaraujami saistīti: nebūtu nozīmes iztiesāšanas procesa taisnīgumam, ja netiktu nodrošināta šā procesa pieejamība, un otrādi (*sk. Satversmes tiesas*

2003. gada 27. jūnija sprieduma lietā Nr. 2003-04-01 secinājumu daļas 1.1. punktu).

Satversmes 116. pantā ir uzskaitītas tās personas pamattiesības, kuru ierobežošana ir paredzēta tieši. Taču tiesības uz taisnīgu tiesu starp tām nav minētas.

Tomēr, kā Satversmes tiesa lēmusi jau agrāk, pieņēmums, ka Satversmes 92. pantā noteiktajām personas tiesībām vispār nevar noteikt ierobežojumus, nonāktu pretrunā gan ar Satversmē noteiktajām citu personu pamattiesībām, gan arī citām Satversmes normām. Satversmes tiesa vairākos spriedumos atzinusi, ka zināmos apstākļos valstij ir tiesības ierobežot Satversmē noteiktās tiesības uz taisnīgu tiesu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2003. gada 27. jūnija spriedumu lietā Nr. 2003-03-01, 2003. gada 27. jūnija spriedumu lietā Nr. 2003-04-01, 2003. gada 23. aprīļa spriedumu lietā Nr. 2002-20-0103 un 2002. gada 26. novembra spriedumu lietā Nr. 2002-09-01*). Proti, cilvēka pamattiesības var ierobežot tikai Satversmē noteiktajos gadījumos, kad to prasa svarīgu sabiedrības interešu aizsardzība un tiek ievērots samērīguma princips.

Arī ECT savos spriedumos vairākkārt norādījusi, ka tiesības uz taisnīgu tiesu nav absolūtas un var tikt ierobežotas un ka šādi ierobežojumi ir pieļaujami, jo pati tiesību būtība prasa valsts noteiktu regulējumu (*sk.: Golder v. United Kingdom, no. 4451/70, para. 38, ECHR 1975, Ashingdane v. The United Kingdom, no. 8225/78, para. 57, ECHR 1985, Fogarty v. The United Kingdom, no. 37112/97, para. 33, ECHR 1999, Waite and Kennedy v. Germany, no. 26083/94, para. 59, ECHR 1999, Fayed v. The United Kingdom, no. 17101/90, para. 65, ECHR 1990*).

Tātad tiesības vērsties tiesā nav absolūtas un var tikt ierobežotas.

7. Lai ierobežojums, kuru valsts noteikusi personai, būtu attaisnojams, šim ierobežojumam jābūt noteiktam ar likumu un jākalpo leģitīmam mērķim,

kuru valsts ar to vēlas sasniegt, turklāt ierobežojumam jābūt samērīgam ar leģitīmo mērķi (*sk.: Fayed v. The United Kingdom, no. 17101/90, para. 65, ECHR 1990*).

7.1. Iesniedzēja tiesības vērsties tiesā ir ierobežotas ar likumu. Proti, apstrīdētā norma ietverta likumā „Par valsts noslēpumu” un noteic, ka SAB direktora lēmums par pieeju ārvalstu, starptautisko organizāciju un to institūciju klasificētai informācijai ir galīgs un nav pārsūdzams. Tātad apstrīdētā norma, kurā ietverts Satversmes 92. pantā paredzēto pamattiesību ierobežojums, ir noteikta ar Saeimā pieņemtu likumu, kas ir izsludināts likumā noteiktajā kārtībā un ir spēkā.

Tādējādi iesniedzēja tiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu.

7.2. Likumdevēja mērķis, pieņemot apstrīdēto normu, bija ne vien aizsargāt valsts intereses un sabiedrības drošību, bet arī citas NATO dalībvalstis šajā jomā.

ECT vairākos spriedumos atzinusi, ka nacionālās drošības aizsardzība ir leģitīms mērķis, kura dēļ var tikt noteikti ierobežojumi personas tiesībām vērsties tiesā (*sk.: Devenny v. The United Kingdom, no. 24265/94, para. 26, ECHR 2002, Tinnelly & Sons Ltd and Other and McElduff and Others v. The United Kingdom, no. 62/1997/845/1052-1053, para. 76, ECHR 1998*).

Pēc iestāšanās NATO Latvija ir uzņēmusies starptautisku saistību aizsargāt NATO klasificēto informāciju atbilstoši jau noteiktajiem NATO klasificētās informācijas aizsardzības standartiem. Šo standartu pazemināšana nav pieļaujama.

Pieeja valsts noslēpumam, kura ir atteikta iesniedzējam, neietilpst ikviena cilvēka tiesībās, bet ir specifiska tiesība, kuru var iegūt tikai konkrēta persona uz noteiktu laiku un kuras iegūšana ir saistīta gan ar valsts pamatpienākumu – nacionālās drošības garantēšanu, gan arī ar pārējo NATO dalībvalstu drošības garantēšanu.

Saskaņā ar likuma „Par valsts noslēpumu” 6. pantu valstij ir ekskluzīvas īpašuma tiesības uz valsts noslēpuma objektiem, pie kuriem pieskaitāma arī NATO, ES, ārvalstu un starptautisko organizāciju un to institūciju klasificētā informācija. Tādēļ valstij, nodrošinot šo objektu aizsardzību, ir plaša rīcības brīvība.

Bez tam, kā tas izriet no Saeimas, Tieslietu ministrijas un SAB atbildēm, Latvija nav vienīgā demokrātiskā valsts, kura savos normatīvajos aktos iekļāvusi normas, kas neparedz iespēju tiesā pārsūdzēt NDI lēmumu par pieeju valsts noslēpumam. Dažās valstīs šādu lēmumu var pārsūdzēt vienīgi valsts drošības iestāžu augstākajai amatpersonai, bet, piemēram, Bulgārijā, Čehijā, Francijā, Itālijā, Portugālē, Spānijā un Ungārijā pārsūdzības iespējas vispār ir izslēgtas. Minētajās valstīs šāda kārtība attiecas uz visām lietām, kas skar pieeju valsts noslēpumam. Turpretim Latvijas likumā pārsūdzības iespējas ir ierobežotas attiecībā uz lēmumiem, kas liedz pieeju starptautiskai klasificētai informācijai nolūkā efektīvāk nodrošināt Latvijas Republikas starptautisko saistību ievērošanu.

Tādējādi konkrētajam ierobežojumam ir leģitīms mērķis.

7.3. Satversmes tiesai jāizvērtē, vai personai uzliktais ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi, kuru valsts, uzliekot ierobežojumu, vēlējusies sasniegt.

Kā noteikts likuma „Par valsts noslēpumu” 7. panta pirmajā daļā, valsts noslēpuma aizsardzība ir kompetentu valsts institūciju un to amatpersonu tiesiska, tehniska un organizatoriska rakstura mērķtiecīga darbība, lai nodrošinātu valsts noslēpuma saglabāšanu un nepieļautu tā nelikumīgu izplatīšanu (izmantošanu).

Gan Latvijas valsts drošības intereses, gan arī pārējo NATO dalībvalstu drošības intereses prasa, lai pieeja valsts noslēpumam būtu tikai tām personām, kuru personiskās īpašības nepieļautu risku, ka valsts noslēpums varētu tikt izpausts. Arī citās demokrātiskās valstīs personām tiek izvirzītas augstas prasības darbam ar klasificēto informāciju nepieciešamo speciālo atļauju

saņemšanai. Tā Vienošanās starp Ziemeļatlantijas bloka valstīm par informācijas drošību (*Agreement between the parties to the North Atlantic treaty for the security of information*) 3. pantā ir noteikts, ka personāla atlases process jāplāno tā, lai varētu izvērtēt, vai konkrētai personai – ņemot vērā tās lojalitāti un uzticamību – var piešķirt tiesības uz sākotnēju un arī ilgstošu piekļušanu klasificētai informācijai. Citādi var rasties nevajadzīgs risks.

Veicot personas pārbaudi, NDI izmanto arī operatīvās darbības pasākumus. Atļaujot pārbaudāmajai personai pārsūdzības procesā iepazīties ar operatīvās darbības materiāliem un tajā iesaistītajām personām, varētu tikt nodarīts būtisks kaitējums operatīvo darbinieku konfidencialitātei. Šajā gadījumā valsts interesēm kopumā nodarītais kaitējums būtu daudz lielāks nekā atsevišķu personu tiesību ierobežojums, kas liedz tiesības pārsūdzēt lēmumu. Neapšaubāmi, ja personai tiek liegts savas tiesības aizstāvēt tiesā, tad ir nepieciešams, lai tai būtu pieejams tāds lēmuma pieņemšanas process, kas nodrošinātu efektīvu personas tiesību aizsardzību. Šā iemesla dēļ nepieciešama alternatīva procedūra, kas personai ļautu realizēt savu tiesību aizsardzību maksimāli augstā līmenī (*sk.: Golder v. The United Kingdom, no. 4451/70, para. 57, ECHR 1975, Fogarty v. The United Kingdom, no. 37112/97, para. 33, ECHR 2001, Waite and Kennedy v. Germany, no. 26083/94, para. 59, ECHR 1999*).

ECT ir norādījusi, ka tiesiskā valstī iespējams izstrādāt pārdomātu mehānismu, lai, izlemjot jautājumu par speciālās atļaujas izsniegšanu, vienlaikus ar valsts drošības interesēm iespēju robežās ņemtu vērā arī katras konkrētas pārbaudāmās personas intereses (*sk.: Devenny v. The United Kingdom, no. 24265/94, para. 26, ECHR 2002*).

Likuma „Par valsts noslēpumu” 10. panta pirmā daļa paredz, ka, izlemjot jautājumu par speciālo atļauju izsniegšanu konkrētām personām, likumā noteiktajā kārtībā šo personu pārbaudi veic drošības iestādes. Tās noskaidro un sniedz atzinumu par to, vai nepastāv šā likuma 9. panta trešajā daļā noteiktie ierobežojumi. Galīgo lēmumu pēc iepazīšanās ar pārbaudes

materiāliem pieņem SAB direktors. Tomēr kārtība, kādā tiek pieņemts lēmums par speciālās atļaujas izsniegšanu vai atteikšanos to izsniegt pārbaudāmajai personai, likumā nav noteikta. Normatīvie akti, kas detalizēti reglamentē pārbaudes kārtību attiecībā uz pieeju NATO klasificētajai informācijai, NATO dalībvalstīs ir klasificēti un nav publiski pieejami.

Satversmes 1. pantā noteikts, ka Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika. No šā panta izriet virkne tiesiskas valsts principu, tostarp arī taisnīguma princips. Savukārt taisnīguma princips ietver prasības, kas jāievēro, lai lietu izskatīšanas procedūra būtu taisnīga. Viena no tām ir prasība nodrošināt personai tiesības tikt uzklausītai izskatāmajā jautājumā.

Satversmes tiesa iepriekš spriedusi, ka, izvērtējot cilvēktiesību ierobežojumus, ir jāievēro taisnīguma princips, lai ne par vienu personu nevarētu tikt pieņemts lēmums, ja tai ir liegtas tiesības tikt uzklausītai (*sk. Satversmes tiesas 2001. gada 21. janvāra sprieduma lietā Nr. 2001-09-01 secinājumu daļu*). Citā spriedumā Satversmes tiesa norādījusi, ka tiesības tikt uzklausītam ietver personas tiesības izteikties par faktiem un tiesību jautājumiem. Šo tiesību ievērošana jānodrošina vismaz rakstveidā (*sk. Satversmes tiesas 2003. gada 27. jūnija sprieduma lietā Nr. 2003-03-01 secinājumu daļas 6.1. punktu*).

Vācijas Federatīvās Republikas Likuma par federālo drošību pārbaūžu nosacījumiem un procedūru (*Gesetz über die Voraussetzungen und das Verfahren von Sicherheitsüberprüfungen des Bundes*) 6. paragrāfa pirmā daļa noteic: pirms tiek atteikta pieeja darbībai, kas saistīta ar valsts drošību, pārbaudāmajam dodama iespēja izteikties par faktiem, kas ir nozīmīgi lēmuma pieņemšanai. Pārbaudāmais var ierasties uz uzklausīšanu kopā ar advokātu. Uzklausīšana notiek tādā veidā, kas nodrošina gan informācijas avotu aizsardzību, gan pārbaudāmās personas likumisko interešu aizsardzību. Uzklausīšana izpaliek, ja tā var izraisīt būtisku kaitējumu federācijas vai kādas pavalsts drošībai, it īpaši veicot kandidāta pārbaudi federālajā izlūkdienestā.

NATO direktīvas Nr. AC/35-D/2000 „Direktīva par personāla drošību” (*Directive On Personnel Security*) 14. punktā NATO vai kompetentai valsts institūcijai uzlikts par pienākumu izvērtēt visu pieejamo informāciju, lai izlemtu, vai pārbaudāmajai personai piešķirt sertifikātu vai ne. Direktīvā īpaši uzsvērts, ka norādes uz potenciālām ietekmēšanas iespējām vien nedrīkst būt par iemeslu sertifikāta nepiešķiršanai. Tomēr katrā atsevišķā gadījumā jāizvērtē riska pakāpe, lai izlemtu, vai sertifikātu var izsniegt.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 6. janvāra noteikumiem Nr. 21 „Valsts noslēpuma, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas, Eiropas Savienības un ārvalstu institūciju klasificētās informācijas aizsardzības noteikumi”, lai saņemtu speciālo atļauju, persona aizpilda aptaujas lapu, ar parakstu aptaujas lapā apliecina, ka ir brīdināta par aptaujas lapā norādīto ziņu pārbaudi un ir iepazinusies ar valsts noslēpumu reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, kā arī iesniedz pašrocīgi rakstītu autobiogrāfiju.

Savukārt šo noteikumu 11.¹ punkts noteic, ka valsts drošības iestādes pārbaudes ietvaros veic pārrunas ar personām, kas pretendē uz pieeju slepeniem valsts noslēpuma objektiem, ES sevišķi slepenai klasificētai informācijai, NATO visa veida informācijai. Pārrunu gaitu dokumentē rakstveidā, audioierakstā vai videoierakstā.

Tas nozīmē, ka nacionālie normatīvie akti paredz pārbaudāmās personas uzklausišanu pirms galīgā lēmuma pieņemšanas. Arī šajā lietā procedūra ir ievērota.

Tādējādi secināms, ka personas pārbaude atbilst Latvijai saistošiem starptautiskajiem standartiem, jo tā tiek veikta pietiekami detalizēti un ņemot vērā pārbaudāmās personas intereses.

Atbilstoši Valsts drošības iestāžu likuma 13. pantam SAB ir Ministru kabineta pārraudzībā esoša valsts drošības iestāde. Tās pārraudzību īsteno tieslietu ministrs. Savukārt saskaņā ar Nacionālās drošības likuma 7. panta otrās daļas 3. punktu SAB darbības parlamentāro kontroli veic Saeimas

Nacionālās drošības komisija. Uzraudzību pār SAB darbības atbilstību likumiem, ievērojot Valsts drošības iestāžu likuma 26. panta pirmo daļu, veic ģenerālprokurors un viņa īpaši pilnvaroti prokurori, bet Operatīvās darbības likumā noteiktajos gadījumos un kārtībā SAB darbība ir pakļauta tiesas kontrolei.

2005. gada 19. aprīlī Saeimas Aizsardzības un iekšlietu komisijas sēdē tika izskatīts jautājums par NATO un ES klasificētās informācijas aizsardzības pasākumu izpildi un kontroli valstī. Tās gaitā SAB direktors informēja deputātus par pārbaudi, kuru informācijas drošības jomā Latvijā veica atbildīgās NATO institūcijas, un šīs pārbaudes rezultātiem. Komisijā tika atzīts, ka Latvijā starptautiskās klasificētās informācijas aizsardzības pasākumi atbilst augstākajiem NATO informācijas drošības standartiem.

Eiropas Padomes Parlamentārās Asamblejas rekomendācijā Nr. 1402(1999) par nacionālās drošības dienestu kontroli Eiropas Padomes dalībvalstīs (*Recommendation 1402(1999) Control of internal security services in Council of Europe member states, para. 2*) īpaši akcentēts, ka nepietiekamas kontroles dēļ pastāv varas ļaunprātīgas izmantošanas un cilvēktiesību neievērošanas risks. Ievērojot normatīvajos aktos noteikto SAB darbības uzraudzības regulējumu, nav pamata uzskatīt, ka Latvijā šāds risks pastāvētu.

Minēto apsvērumu dēļ Satversmes tiesa piekrīt Tieslietu ministrijas viedoklim, ka uz SAB direktora lēmuma tiesiskuma kontroli jautājumā, kas skar Latvijas, Eiropas Savienības un NATO drošības aizsardzību, nav attiecināmas administratīvo procesu regulējošās normas.

Līdz ar to apstrīdētā norma ir samērīga ar tās mērķi.

Nolēmumu daļa

Pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 30. – 32. pantu, Satversmes tiesa

nosprieda:

atzīt likuma „Par valsts noslēpumu” 11. panta sesto daļu par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam.

Spriedums ir galīgs un nepārsūdzams.

Spriedums stājas spēkā tā publicēšanas dienā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

A.Endziņš